

Mesilastõugudest ja tõuparandustööst Eestis

Kokkuvõtte loengust Rāpinas 24.04.2009.a.

Lektor Mai Endla, lektorileping PR-5-1.5-47

Mesindusloeng toimus Eesti mesindusprogrammi raames, mida toetab Euroopa Liit

Tõuaretustöö peab olema suunatud mesilasperede tugevuse ja produktiivsuse, talvekindluse ja haigustele vastupidavuse tõstmisele. See peab viima olemasolevate tõugude parandamiseni.

Tõuaretustöö tingimuseks on väga hea mesila ja kõrge kvalifikatsiooniga mesinike olemasolu. See mesila peab olema suunatud eeskätt tõuaretusele. Pidevalt tuleb jälgida erinevate mesilaspere gruppide emade produktiivsust, talvekindlust, haigustele vastupidavust ja mee toodangut. Lisaks sellele on vaja teha vähemalt kümne paremate näitajatega perede eksterjöõri analüüsid. Kõigi nende näitajate võrdluse tulemusel selgitatakse välja parimad pered mesilas, kelle järglasi võrreldakse järgnevatel aastatel. Nii kasvatatakse mesilas kohalikele tingimustele vastavad mesilasemad, kelle järglasi võib paljundada Eesti mesilate tarbeks.

Kahjuks ei tea ma Eestis mesinikke, kes oleksid valmis end tõuaretustööle pühendama.

Viimastel aastakümnetel on osades Eesti mesilates teostatud tõupaljundust, s.t. välisriikides olevatest tõuaretusmesilastest ja ka tõumesilastest toodud materjalist kasvatatakse mesilasemasid Eesti mesilake tarbeks.

Nii on pideva võrdluse tulemusel tunnistatud kahe mesilastõu paremust teiste tõugude ees.

Kraini mesilase kodumaaks on Jugoslaavia ja Austria. Ta kuulub Euroopa mesilaste põhiliste tõugude hulka. Ta on saleda kehaehitusega hall mesilane. Kraini mesilane on tugeva lennuvõimega, ta lendab ka tuulise, jaheda ja vihmase ilmaga. Alustab lendu hommikul vara ja lõpetab õhtul hilja. Kraini mesilane on väga rahuliku iseloomuga, püsib hästi kõrgedel, vargusele mitte kalduv, mis teeb temaga töötamise meeldivaks. Mesilasema munemisvõime küündib heades oludes kuni 2000 munani ööpäevas. Ilmade jahenedes aga langeb ema munemisvõime järsult, mistõttu ei lähe need pered ka väga suureks.

Kraini mesilastõu miinuseks loetakse suurt sülemlemistungi. Selle vältimiseks peab mesinik hoolitsema, et peres oleks pidevalt kunstkärgi ehitustööks ja pere laienemiseks. Kui aga vaatamata sellele ilmuvad sülemikupud, siis päästab sülemlemisest ainult pere poolitamine.

Teiseks Eestis levinud tõuks on Itaalia kollane mesilane. Seda tõugu tuuakse Eestisse põhiliselt Soome vahendusel. Itaalia kollane mesilane on erksa kollase värviga väga rahulik mesilane. Ka temaga on seepärast hea töötada, kuid kahjuks on ta vargushimuline, mis teeb korjevaesel ajal töötamise raskeks.

Itaalia kollane mesilasema on suure munemisvõimega. Soodsates tingimustes muneb ta üle 2000 muna ööpäevas, mistõttu on need pered suuremad kui Kraini tõugu mesilaspered. Sellest tingitult nõuavad aga kollased mesilased paremat korjemaad, kuna nad tarbivad ka ise rohkem mett. Heades korjetingimustes on aga Itaalia kollase mesilase saagid Kraini omadest kõrgemad.

Üheks Itaalia kollase mesilase miinuseks on ta suhteliselt nõrk talvekindlus.

Lugedes kokku nii Itaalia kui ka Kraini mesilastõu plussid ja miinused, peab iga mesinik ise otsustama, milline tõug talle rohkem meeldib. On mesinikke, kellele ei meeldi neist kumbki. Nad toovad tõumaterjali Taga-Karpaatiast. See mesilane on kohapeal kasvatatud Austria või Jugoslaavia paljundus. Sisulist vahet tal Austria Krainiga ei ole.

Muhu saarel kasvatatakse Taanist toodud tõumaterjalist Buckfast-mesilasi. See on Inglismaal aretatud 12- ne tõu ristandmesilane, kelle soontes on samuti kõige rohkem Kraini tõu verd.

Isiklikult olen ma pärast võrdluskatsete teostamist Eesti Tumemesilase, Kaukaasia Halli Mägimesilase ja Kraini vahel otsustada paljundada ainult Austriast toodud Kraini järglasi. Paljude aastate jooksul olen ma teinud otsuse Carnika Singeri kasuks.